

Felvidéki Híradó.

KÖZMŰVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, IPAR-, KERESKEDELMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési árak:

Egész évre	4 ft
Fél évre	2 »
Negyed évre	1 »

Feloldó szerkesztő: **Fehér János.** Főmunkatárs: **Révész Lajos.**
 Kiadóhivatal: a turóc-szt.-mártoni „Magyar Nyomda”.
 A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőségre, hirdetések és előfizetések a kiadóhivatalra címezve Turóc-Szt.-Mártonba küldendők.

Magánhirdetések legutányosabban, árszabály szerint Hivatalos hirdetések díja: 100 szög 2 ft, ezenül minden megkezdett száz szónál 50 krral több.
 Lapunk számára hirdetések elfogad a „Renter igazságosság és a Magyar Fővárosi Híradó” hirdetés iradási Budapest, Gramscsókai 1. szám.

Nőnevelésünk és közgazdaságunk.

Hogy mily fontos tényező az emberiség közgazdasági életében a nőnevelés, — nyílt dolog azok előtt, a kik a nők szerepét a családi élet összetartó elemének tekintik, valamint azok előtt is, a kik tudják, hogy az emberiség története soha sem tudta elválasztani a férfit a nőtől.

A legújabb kor a nőknek ezt a szerepkörét, ezt az elvitázhatlan hatását, »cherchez la femme« (keresd az asszonyt!) kifejezéssel hozza tudomásra, kiválóképen pedig az olyan eseteknél, melyek bár közgazdasági életünknek kiegészítő és illetőleg befolyásoló részét képezik, de nem tartódnak sokáig komolyabban véve a felszínen.

Az a fontos szerepkör és mélyreható befolyás, melyet már az ősidőkben tulajdonítottak a nőknek, még inkább meg van a mi jelenkori életünkben. Életfizikai magyarázata ennek az, hogy a villám-korszakában gyorsabban akarunk fejlődni és a működési térre lépni. Így tehát a nők befolyása is gyorsabban kíván érvényesülni közelünk minden legkisebb fázisában; megnyilatkozik ez a paloták falai között éppen úgy, mint a legkisebb parasztgazda szalmafedes kunyhójában.

Levona a következtetést, könnyű lesz megértenünk, hogy a nőnevelés a családi s ebből folyólag egész állami életünknek nézve eminens fontosságú.

Egyes családokban ugyanis nem egyszer jut érvényre a ferde irányban nevelt nő döntő szerepköre s hogy ez úgy a meglévő környezetre mint a jövő nemzedékre is kihatással van, megszámlálhatatlan esetekben tapasztaljuk, fel sem említvén egyelőre azt a viszonyt, mely az újabb időben elszaporodott vadházaságok révén közgazdasági életünket fenyegeti. Ha a nő ily viszonyok közt anyává lesz, jobb nevelés gyermekének legtöbb esetben nem adhat, mint az ő saját nevelése s már azzal szaporodott a családban a hajlam, a könnyelműség iránt, a mely aztán nemzedékről-nemzedékre

átzármazva, kétségen kívül közgazdasági rombolást eredményez és pedig először a családközpontban, később kihatólag a társadalomban s végül az államban.

De nemcsak az élet erkölcsi oldalát tekintve befolyásolják a nők közgazdaságunkat, hanem anyagi értelemben is ők annak előmozdítói, megmentői és fenntartói, vagy tönkretelvi. Az egyes családokban történő anyagi veszteségek, végromlások, többé-kevésbé visszavezethetők a nők felületességére és könnyelműségére. A nő, a ki soha sem vett magának fáradságot megtanulni a ház vezetését és annak berendezését, nem tudott a házi munkák célirányos beosztásával megbarátkozni, szóval, a ki idejét a gyakorlatias munkásságon kívül véli kellemesebben és hasznosabban eltölteni, az a házra, a családra vést hozott, olyant, a milyent közgazdaságunk szempontjából nem kis jelentéktelen veszteség gyanánt tekinthetünk.

A családban a férj támasza a nő, s általában elfogadható nézet, hogy ha a család fő, úgy kell, hogy jó legyen a támasz, a gyámoftló és bátorító is, mert bár mennyit jelentsen is értékileg a férj, ha támasza, a nő, hivatásának meg nem felel, közgazdaságilag a férjnek és családnak értéke elveszett.

Hogy társadalmunk mai viszonyai között hol kell a bajnok okát keresni, kevés kutatás után rájövünk, hogy a leánygyermek merev és nem gyakorlatias nevelésében.

Merev nevelés alatt azt értjük, hogy a leányok elérve hasznosító életkorukat, a nevelés által kijelölt irányról se jobbra, se balra eltérni nem hajlandók. Ha jólétben születtek és nevelődtek, már a mérsékelt jólétet se akarják elfogadni önmaguk érvényesítésére, a gyengébb életmódot vagy pedig a nélkülözhető helyzetet meg általában végeztes istencsapásnak tekintik. És viszont, ha kedvezőtlenebb körülmények közt születtek és nevelődtek, azoknak merevsége ily módon lép életbe, hogy hivatásuk értékesítésénél kedvezőbb viszonyok közé jutván, önmagukat túlbecsülik, s tetteikben meg társadalmi viselkedéseikben közgazdasági értéküket elvesztik. Vannak a nevelés vázolt

alakjai között olyanok is, a kiknek a merevség nem tulajdonságuk, s ez úton nem jutnak a közgazdaság rovására, de gyakorlatlanságuk jóakarataukon azonnal csorbát üt, mihelyt a házasságot, a családiasságot kellene közgazdaságunk előnyére érvényesíteniök.

A magasabb iskolák sokoldalú szellemi színvonala elvonja a növendékeket a gyakorlati élet, közgazdaságilag hasznosabb, de egyszerűbb tanulmányaitól s tudásától. A kézimunkák túlhajtott tanítása a gyáripár mai fejlettsége mellett elhibázott dolog. A házi nevelés a leánygyermeket becézegeti, dédelgeti s kevés gond fordítatik a testi fejlődésére, és megerősödésére, pedig a nemzedék nem arra való, hogy csenevészedjék és satnyuljon, hanem, hogy erősödjék, fejlődjék és gyarapodjék.

Ha tehát a nőnevelés körül oly szimpotmákat észlelünk, melyek a fejlődést és gyarapodást hátráltatják, jusson eszünkbe, hogy ezzel közgazdasági értékünket gyengítjük és kockáztatjuk.

A magyar nők bátorságát, kitartását a történelem lapjai dicsőítelték és örökítették meg; az ezredve utáni nemzedék bizonyítsa be, hogy elődeik érte érdemeket szereztek.

A király szobái a kiállításon.

A hatalmas történelmi épületesoport fejedelmileg komoly, román részében, a legrégibb és legszebb magyar építészeti emlékek, a jaaki templom fölségesen szép bejárójának tözsomszédságában serényen folyik most a munka a legdiszesebb, legpomposzabb termek belső berendezésén és feldíszítésén. A kiállítás legfőbb protektorának, I. Ferenc József apostoli királynak termei lesznek ezek.

Most tíz éve külön királypavilonja volt a kiállításnak s az első terv itt is külön épületben akarta elhelyezni a legfőbb védő termet. De utóbb megváltoztatták ezt a tervet: minden tradíció azt kívánja, hogy ő Felsége ott fogadja a külső országok uralkodóit és fejedelmait, ahol összes elődeinek és őseinek kinései, emlékei, ereklyéi hirdetik Magyarország ezerszentes dicsőség multját. A honfoglaló Árpád, a vallásalapító szent István korának emlékei közt vannak a király termei.

A „FELVIDÉKI HIRADÓ” TÁRCÁJA.

A Pokol.

— A „Felvidéki Híradó” eredeti tárcája —
 Irta: Szomoró Emil.

Olyan most, a millenniumi kiállítás küszöbén Budapest, mint egy bába készülő tündérszépségszóké asszonya, aki bodros haját fésülve, ragyogó boldogságában azon tűnődik, el fog-e bódítani mindenkit, aki reátekint, elkápraztatja-e azokat, akik közelébe érnek. Pedig tudja, hogy meg van győződve töprengésének igazságáról és szépsége önfeléd tudatában szinte lehetetlen, hogy teljes sikerében csak egy pillanatra is kételkedhessék.

De a készülődések közepett jól esik az elábrándozás s mialatt körülte mindenki azon van, hogy a maga piciny segítségével hozzájáruljon a szépség eklatás diadalához, az asszony maga hallgatagon gyönyörködik az osztaltan sikert megelőző izgalom szenzaciójában.

Én Istenem, sokat, nagyon sokat tudnék még önöknek mondani a bodrosfejű, aranyzőkő asszonyságról, hasasbámra tudnék irni megkapó egyszerűségéről, szépsége varázsáról, szíve minden jószágáról, de hiszen jól ismerik önök is, és immár ismeri mindenki, bár nemcsak a mi országunkról, de egész Európáról beszélnek.

Nem, nem akarom fölfedezni önöknek Budapestet és nem óhajtok önöknek az ezredéves kiállításról sem

szólni. Hiszen itt méltóztatnak majd lenni teljes számban, a legapróbb részletét is latjuk majd ennek a mi legnevezetesebb ünnepünknek, amely előre vetett fény sugarával máris bearanyozza az egész láthatárt.

És szinte jól fog esni, hogy e boldog és mindenkifélelt vidám ünnepségek elragadó árjában akadunk olyan dologra, amely a maga nagy érdekességével, mely és komoly motivumaival egy percre a maga számára is követel valamit az ország lazas érdeklődéséből...

Valljuk be őszintén, hogy merész, sőt vakmerő vállalkozás például egy mulató társaság asztalára egy koponyát odavetni. Hány ember van Magyarországon, aki ezt valaha megeselekedte? Én, fajtalom, egyet sem ösmérek és ha van, legfőképp azt sajnalom, hogy velem nem kísérlette meg veszedelmes experimentumát. De milyen furcsa is lehet! Egy halálfej, amint ott gurul hosszucsról, finoman metszett poharak között, amelyekben nem tudom miéle Extra Dry gyöngyözőik. Pedig semmi sincs a dologban. A halálfej nagyon szép valami, csak rideg egy kissé és mindenkifélelt igaz tulságosan...

S most engedjék meg nekem, hogy egy tovagördülő halálfej révén a Pokolról beszélhessek.

A millenniumi esztendőre Budapest főváros olyan látványosságot kap, amelyhez fogható eddigélel nincsen sehoh a világon. A megelevenedett pokol lesz ez, Dante hatalmas fantáziájának megvalósítása. A városigeti fásor legvégén, Markus míléptérsz állta tervezett kolosszális,

kivülről is monumentális palotában ugyanis majstól kezdve megelevenítik Alighieri Dante isteni színjátékának megrendítő részét: a Pokolt.

Egy látogató egy félig homályos, temperált levegős folyosón végigmegy, egyszerre barlangszerű nyílászorjút, amelyen belépve, megkezdődik az a mesészerű út, amelyet Dante Virgíliuszának a társaságában megtett, minden poklokban keresztül.

A Styx folyó sárga-veres hajjai folynak előtte, amelyen Charon kormányozza óriás, a kinlódo lelkekkel szinte rogyásig megtelt ladikját. Halalos rettegés é minden arcon, menekülni iparkodik férfi és asszony, öreg és fiatal bűnös, mert mar latjuk a háromfejű Cerberus félelmetes, vérfaagszóto alakját amint vörös szemével tekint alá és körmeivel szaggatja a lellekről bürüket.

S a kapun túl végigmegyünk a hét poklon s minden apró fazist a leghivebben, legmegkapóbban látunk, szakasztott úgy, ahogy Dante harmharokom énekben megírta. Elöl végtelen sokaságban menekülnék a darazsakról üldözöttek: arukról és testükről vér csurog a sok marastól. A távolban hetszerez kofállal körülvetett vár látszik, tövében néhány nagyszaklala öreg ember áll, köztük nagy pallosára támaszkodva Homér; odébb a pokoli forgó-szél forgatja rángatja, a sötét, fedett hátterben a lelkeket, melyek, mint a madarak repülnek tova.

Itt látjuk egész rémségében a kigyó-farku óriás

A kor stíje és ő felsége izlése egyaránt megkívánták, ríktó pompa helyett nemes izlés, egyszerű, de fejedelmi dísz tegeye valóban fejedelmivé ezeket a termeket.

Egy óriás előcsarnokon kívül három terme és egy toilettoszobája lesz a királynak. Az előcsarnok fagerendás mennyezete kap, középkori stílusban s középkori egyszerű dísz borítja a falakat is. Innen hatalmas szárnyas ajtókon egy-nagy terembe jutunk, amelynek csudaszép mennyezete ugyancsak fából való s kapétkára van osztva, a melyek a pécsi székesegyház kapujának mintájára rendkívül gazdag színesekkel kaptak. A teremnek három hatalmas ablaka van, melyekbe az üvegfestés remekei kerülnek. Az elsőbe szent István, a másodikba szent László, a harmadikba szent Margit alakja lesz s mindegyik szentet gazdag díszítéssel, középkori izlésű keret fogja körül. A terem falai egészen egyszerűek, mert ez a helyiség esetleg kiállítás is lesz s mindenesetre váróterem azok számára, a kik bebocsátást várnak ő felségének még ezután következő intim termébe. Ezért a terem egyik oldalán faragott emelvényes pad vonul végig, a melyen kívül még tizenkét régi modorú, érdekesen faragott szék lesz a szobában a várakozók számára.

A most következő szoba a király fogadóterme. A terem boltozott; a boltozatokat és falakat románstílusú gazdag festés díszíti. Egy félkörben román izlésű nyugvó-ágy lesz ő felsége számára; maga a fulke nehéz, drága szövetekekkel van bevonva. Egy kemény köböl faragott, gazdagon díszített kandalló a mennyezetig ér föl, előtte pompás faragású, széles, kényelmes pad foglalja el a szoba közepét. A bútor mind román stílus, s valamennyi közt legszebbébb egy gyönyörű faragott láda.

Legfelső szobája ő felségének a dolgozószobája, Ablakai a tóra nyílnak, s előtte széles, nagy terrász van, a honnan pompás kilátás nyílik a pozsonyi város házára, a falu templomára, oldalát meg a kiállítás temérdek épületeinek változatos tornyai és kupolái látszanak. Ez a szoba dús faragású, pompásan megkonstruált tölgyfa- és mahagóni-mennyezettel kap, amely egymagában 5200 koronába kerül. Gyönyörűen faragott bútorzat kerül ide is, különösen szépek a faragott székek, faragott bőrből való támlával és ülésel, továbbá nagyon szép egy hosszabb pad, magának, faragott áttfallal s a király íróasztala. A szoba keskeny oldalán itt is köböl faragott, gazdagon színezett kandalló van, a mely a mennyezetig ér föl, a kandalló mellett pedig egy kényelmes nyugvó és pihenő helynek berendezett, pompásan díszített kis fulke.

Vége a toilettoszoba következik, amely félkör-alaku s már korai góth-stílusban készül. Bordás boltozatot kap, a falait színesen zomancozott porcellanlapokkal rakják ki.

A király szobáiban, amint az az építészeti stílus és ő felsége izlésének is megfelel. semmi lágyaság nincsen, mint a renaissance és rococo bútoraitban; egyszerű, szilárd, kemény, férfias minden, mint amilyen az egész középkor volt. Hogy némileg mégis engedmé-

nyeket tegyenek a kényelemnek is, padokra, székekre, ülőhelyekre lágy párnákat, pompás szövésű szőnyeget, gazdag hímzéseket tesznek. A pádimentom' se fa, amit a középkorban nem használtak, hanem gyönyörű mozaik, melyet drága szőnyegekkel s némely helyen pompás bőlny- és medvebőrrel takarnak le. Az ajtókat s bútorok faragása is középkori izlésű és karakterű, s ennek megfelelően nem használnak sehol dombormívű faragásokat, hanem mélyítéseket, kivágásokat. Minden bútor tölgyfából való és sötétre ezüstbe, csak a faragásokban és azok körül lesznek egyes helyeken aranyozások.

A király szobáinak összes terveit, a szabadiszlétesek, mennyezetek, bútorok rajzait mind Alprá Ignác műépítész, a történelmi épületsoport nagytudású megteremtője készítette. Ő tervezett és rajzolt minden egyes darabot, s a kivitel is mindenben magyar iparosokra és művészekre bízta, úgy hogy a király szobáiban egy atomnyi se lesz külső országból való.

A belső kiépítést és vakolást Neuschloss Ödön vállalta el, a festést Glaser Jánosra bízta, az asztalosmunkát, famennyezeteiket, ajtókat Michel Alajos asztalosmesterre. A szobráz- és faragó munkát Langer Ignác szobrász végzi; a bútorokat Csepreghy János, Michel Alajos, König Izidor, Biró és Seiffert budapesti és Lengyel testvérek szegedi bútorgyárosok készítik. Az üvegfestőmunkát Róth Miksa állítja ki, a szőnyeget, szöveteket pedig a nagybecskereki szövőgyárban készítik.

Az „Eötvös-alap.”

A magyar nemzet szobrot emelt a halhatatlan Eötvös József bárónak; a néptanítók azon kívül, hogy halás kegyeletet éreznek szívükben iránta, emléket a nevével nevezett jótékony egyesület által is megörökítették. Az »Eötvös-alap országos tanítói egyesület« 20 évi fennállásának ideje alatt minden február 2-án szokott ünnepélyesebb módon kifejezést adni a nemzetnevelő nagy államférfi Eötvös József br. iránt érzett kegyeletének.

Ezen a napon hirdetik ki az »Eötvös-alap« ösztöndíjaira és segélyösszegeire is a pályázatát. Sajnos, hogy a hozzánk folyamodóknak a felét sem tudjuk kielégíteni, mivel még most sem csatlakozott egyesületünkhöz annyi tanító, mint a hanyank kellene csatlakozni, hogy évi bevételeink nagyobb összegre emelkedjenek.

Évi jelentéseink tesznek leginkább tanúságot arról, hogy mily nagy szükség volt ilyen jótékony egyesületre. A még legújabbban is szégyenszenes díjazott azon néptanítókon, kik gyermekeiket magasabb tanintézetekben taníttatták, ösztöndíjjal segít az »Eötvös-alap«; az előregedett, munkára képtelenné vált vagy nyugdíjban nem részesülő tanítóknak, ezek özvegyeinek és árvaiknak pedig segélyt ad.

Nehány év óta ezeknél is nagyobb jótékonyaságot gyakorol az »Eötvös-alap országos tanítói egyesület«

a vidéki tanítókkal az által, hogy a budapesti tudományos egyetemeken vagy egyéb fő- és szakiskolákban tanuló fiaikkal — a budapesti szállodás és vendéglős urak jóvoltából — ingyen éli edébet biztosított. Ily formán a jelen iskolai évben 53 tanítói gyermek részéről ingyen élti étkezésben.

A jelentéseinkben kitüntetéssel megnevezett szállodás és vendéglős urak méltán megérdemlik nemes szívre valló jócselekedeteikért a hazai tanítóság tiszteletét s halálját. Ha a társadalom nagyobb része tanúsítana ilyen jóakaratot irántunk, könnyen megvalósíthatnók régi vágyunkat: felépíthetők a Tanítók háza.

Zágráb, Bécs, Berlin városokban már felépült a »tanítók háza«; csak mi magyar tanítók nem dicsekedhetünk még ilyenell. Nagy lelkesedéssel karolta fel hazánk tanítósága a »tanítók háza« eszméjét; de nincs hozzá elég ereje, hogy felépíthetné mások segítségével. Reméljük, hogy megérkezik a segítő kéz s mi aldani fogjuk azt mindörökké.

A hazai tanítóság javarészeben már felébredt a kártársi érület, él bennök a testvéri szeretet, mely a nagy Eötvös eszméit meg fogja valósítani. Eddig csak 1700 tanítótársunk csatlakozott az Eötvös-alaphoz s mégis 45 ezer forintot osztottunk már szét ösztöndíjak és segélyek alakjában, 72 ezer forintot pedig tőkésítettünk. Ha mind a 26 ezer tanító szent lelkesedéssel karolja fel az »Eötvös-alap« ügyét, csodás eredményeket mutatathatunk fel.

A segítségre szorult tanítói özvegyek és árva, a betagságból nyomorba döntött kártársak érdekében is mutatuk meg, hogy összeforrtunk kártársi szeretetben s tudunk áldozni 1—1 forintot az Eötvös-alapra.

Különböztessük meg az ezredéves örmünnepe idejét más évektől. Áldozzon legalább egyszer, ebben az esztendőben, e nagy nemzeti évfordulón minden tanító és minden tanítványát 1—1 forintot a szeretet oltárára. Áldozzon legalább halálból, hogy Isten megengedje érnie ezt a dicső ünnepet.

Ha eső szavunkat meghallgatják a tanítók és tanítványarok: egy-két év múlva felépül a »Tanítók Háza«, melyben a magyar tudományok forrásait szomjúhozó és istápolásra szorult tanítói gyermekek is elhelyezhetők lesznek, kik egykor gazdag kamattal fizetik vissza, hogy őket egyetemeken s más főiskoláinkon kinevelni és kenyérkeresetre képesse tenni segítjük.

Az »Eötvös-alap« mult évi tiszta jövedelméből, továbbá a Gyertyánffy, Jordán, Léderer, Majthényi-, Öry-, Péterfy-, Röck Pal, Röck Szilárd- és Zirzen Janka-féle alapítványok kamataiból 2795 forintot fordít egyesületünk a jelen évben ösztöndíjakra és segélyekre. A Néptanítók Lapjában és több nevelés-oktatásügyi lapban közzétett pályázati hirdetés értelmében irando pályaművek f. évi július 10-ig Lakits Vendel egyesületi titkárhoz (Budapest, VI. ker., érsek-utca 4. sz. a.) küldendők be.

Péterfy Sándor,
elnök.

Lakits Vendel,
titkár.

Minosz, amint tüzes szemmel, vicsorgó foggal bámul alá az örök zápor és jégesőben vergődő sokaságra.

Ódebb az életben fősvények és zsuorriak tojnak fel s alá a fékezés tömlőiket. A tulsó parton pedig a hegyoldalból pánz vízforrás bugyog alá a mélységbe s ott nagy mocsart alkot, amelyben fejfel, labbal, mellet ütök, verik, marcangolják egymást az elkarhozottak.

A mocsár végén torony áll s a háttérben az izzó belsejü kinok vára. A torony tetején a három furia vert anyat. Elhaladva a szédítő magas várfalán, az ég sírok mezejéhez jutunk, amelynek koporsóiban öreg emberek fekszenek. Itt van Anasztázusz sírja is, amelyet elhagyva megpillantjuk a bikafejű, könyöző Mino-tauruszt. Lent a völgyben feltűnik a verpatak, melynek egyre szélesedő partjainál a centaurusok lövik halálos nyilaitak.

A vízpartak tulsó oldalán az ember-erdő minden rémes szépségében tarul élnek. Az öngyilkosok erdejében a fák is emberalakúak, melyek tetejében az emberőrcu harpiák ünek. A fák között nőstény kutyáktól üdözött emberek futnak, kik közül néhány eléri a beláthatatlan homoksvatagot, amelyre lángpelyhek omlanak alá. A svatagnak szikia vet határt, melynek tetején egy aranyfejú óriás öreg áll.

Tovább haladva Geryton, az ember-arcú sárkányt pillantjuk meg. Alatta a kétségbejött, fullasztó gözben össze-vissza futkosnak az életben gazemberek és az árkok, barlangok és mély kútakban keresnek menedéket az őket üdöző ördögök elől.

Az égő labak mezeje, a jósok és kuruzsók bűsűjárása után a kolosszális nagyságu szurok-tó vonja magára figyelmünket, amelynek gözőlő buborékain

át felmerülő alakokat az ördögök villával nyomják vissza.

Ódebb a örök karóval a földhöz erőstett Pilátus, utának a tolvajok tűnnek fel. Fölöttük egy centauro hátán lovagló sarkány rohan elénk, mely ádáz dühében tüzet ököd. Ezek a lángok szintén emberalakot öltönek s minden művészetel mutatják be kínos szenvedésüket. Ezek közt Ulysses s Diomedes briliánsan megcsinált alakjai domborodnak ki.

A polgári és vallási vizslyt szfók karddal vannak megcsontkítva és körmenetben haladnak az őket követő s pallosát emelgető ördög előtt. Ezek a kínlódók, mintha egy végtelennel latszó völgy felé tartának, amelynek egy óriás gödrében már ott hevernek a beteg alakú hamistók és egymással összegabalyodva, harapdálják egymást.

A háttérben megláncolt kezű óriások láthatók. Végül következik a jég, a fagy, a megsemmisülés örök hazája. Az előtérben levő alakoknak a szemük is be van fagyva. Egyes alakok a jégből kiemelkedve, dühösen harapdálják egymás fejét. Az alakok szajából és orrából pára gyanant száll ki a lélegzet. A háttérben megjelenik Lucifernek árnyékszerű óriás alakja hatalmas, művészi kidolgozásban.

Mindezzel azonban csak nagyjából és felette halványan tudtam önöknek a Pokol rémes szépségéről elmondani egyet-mást. Kezdhettém újra a Dante pokolának itt megfestett harminchárom éneke bármelyikénél vagy folytatnám ott, ahol a megünnhódott gonoszok vezeklése véget ér, megtisztult lelkeknek, az örök béke, nyugalom, üdvösség határa: a mennyeknek országá, amely megbocsát a megtérő, bűnbánó bűnös-

nek, s megvigasztal bennünket is, akik végignéztük kínszenvedéseket.

S az emberi fantázia e legnagyobb alkotását csendesen, minden előzetes zaj nélkül magyar színhazi festőművészek csinálják, akiknek volt bátorságuk merész eszményekkel elébe vágni a külföld hirnevés művészeinek, de akiknek nehéz éveik tartott munkájuknál segítségükre voltak a színhazi festőművészet összes újabb vívmányain kívül az elektrotechnika széles csodái. Mert a művész fáradatlan buzgóságán és szilárd kitartásán kívül csakis az optikai fortélyokkal mesterkedő színhazi festészet alkothat erről olyan világáraszó látványosságot, amely Dante fenséges költeményét a kellő erővel teheti szemlélhetővé.

Molnár és Trill festőművészek az 1900-iki párisi világkiállításra készítették körképüket és a magyar és idegen legjelesebb színhazi festők, szobrászok és gépészek segítettek hozzá, hogy hatalmas művek szépségével, fantasztikumával és beosztásával minden más látványosságot felülmúljon. De a hazafiaság által vezérelve, itt kezd meg világi körútjokat a millénaris kiállítás.

Vajjon mit szől majd a közönség, midőn belépve a magas sziklakapun, megpillantja a hires Lasciate ogni speranza felirást és sziklák s hegyzakadékok közt a poklokon keresztül haladva, a csillagos égboltozat alá tér vissza? . . .

S most eszmebe jut az a bodrosfejű, aranyzóke asszonyság, aki szépsége eklatans diadalában, a sikert megelőző izgalom mámoros szenzációjában csengő kaccgassal kérdi önmagától:

— Fogok-e tetszeni estére?

HIREINK.

— **Irodalmi est.** Az „Othton» turók-szt.-mártoni magyar asztaltársaság március hó 8-án tartja ötödik és ez évadban utolsó irodalmi estjét. Mírszortat és 1. Emlékezés 1848. évi március hó 15-ére, írta és felolvassa Fehér János; — 2. Kurucz-dalok, Káldy Gyula gyűjteményéből; a) Rakóczy keserűje (1711-ből); b) Rakóczy Ferenc imája; c) Kurucz-katonadal (1711.); d) Beresényi hadi szemléle, Nagy-Surányban (1708.); harmónium kísérettel énekel Derszib Béla. — 3. Monológ. előadja Fischer Arminne. — 4. Részlet Erkel Ferenc »Hunyadi László» dalművéből, hegedűn-harmónium kísérettel. Kezdeté pontban fel 8 órakor. Az előadást társas vacsora követi.

— **Elegyész.** Dr. Blumenfeld Mór, helybeli ügyvéd s a felsőkereskedelmi iskola tanára, e héten tartotta elegyészetté Lipschér N. rovinei földbírtokos és kereskedő művelt-lelki, szép leányával: Stefániaival Kis-Selmecen, Löwinger Herman vendégszerető hazánál. Szívbeli kívánjuk a jó barátokat, hogy e fontos lépéssel azt a teljes boldogságot szerezzék meg, amelyet jgye-sével együtt remélnek s amelyet meg is érdemel.

— **A milleniumi-kiállításnak egy látványossága lesz** azon köztött léghajó (Ballon Captif) a melyet Édouard Róbert főmérnök létesít az Andrássy-út végén a Feszty körképpel szemben. Ezen óriás-leghajó, melyet Parisban a híres Godard Lajos kapitány épít, mereteiben felül fog mulni minden eddigi ilyen léghajót. A léghajó 18 méter átmérőjű gömb — 3050 köbméter gáztartalommal és kosarában 15 ember számára lesz kényelmes hely. A léghajó óránként kétszer fog szállani 400 méter magasságra, tehát 1000 méterrel magasabban mint az Eiffel torony és 3-szor olyan magasra mint a szent-István-templom tornya Bécshen. Minden felszállást kisérni fogja az e célra szerződött francia leg híresebb léghajósok egyike Godard Surcouf vagy Courty — a kik Parisban és több más nagy városokban eddig 600-nál több felszállást létesítettek. A köztött léghajó egy hatóságilag kipróbált kender-kötelen lóg és alkalmas gépezetek segítségével fog feleresztetni és lehozni, tehát teljesen veszély nélkül fogja a felszállást eszközölni. Kétségtelen, hogy Budapest fekvése és gyönyörű környezete 400 méter magasságból, mely azonban meg nem oylan nagy magasság, hogy a tárgyak már kivehetők nem volnának, oylan látványosságot fog nyújtani, a milyent képzélni alig lehet. A Ballon Captif első felszállása aprilis hó utolsó napjaiban fog történni a hatóságok s a szurnalizisták és a meghívott vendégek jelenlétében, a midőn is Édouard Godard urak az óriás léghajó működését be fogják mutatni.

— **A »Vörös-Kereszt» lipóti szent-miklósi fiókja** — mint levelezők írja — e hó 11-én tartja Kürthy Lajos főispán előnléte alatt rendezésvi közgyűlést. Elnök melyek szavakban emlékeztet meg az elhunyt id. Szentiványi Márton volt lipóti megyei főispánról. Hallala fölötti részvételt az egylet jgyezőkönnyvileg fejezte ki. Az évi jelentés szerint volt az egyletnek 99 tagja. A központba a múlt évben 42 ft 50 kr. lett küldve. Az egylet vagyon 1249 ft 25 kr. A megegyelt választásnál előnlőtt dr. Holeczy Józsefné, a lelnöknek Stodola Józsefné lett. A nyar folyamán a fővárosban tartandó országos közgyűlésen a lipóti-szent-miklósi fiók egylet is képviseltetni fogja magát.

— **Új erdészeti hivatal.** Trencsénben legközelebb »nagy. kir. erdészeti hivatal» fog szerveztetni. Hatásköre Trencsén és Nyitra vármegyére fog kiterjedni. A hivatal főnöke Kőrösi Ferenc, m. kir. főerdész és kerületi gondnok le-z. kinek helyére új erdőgondnok fog kinevezetni Trencsénbe.

— **Stubnyafürdő állomása.** A budapest-ruttkai vonalon közlekedő gyorsvonatok, miként az eddig a fürdővadász által szokos volt, március hó 1-6-ig kezdve Stubnya állomás helyett Stubnyafürdő megállóhelyre fognak 1 percre megállani.

— **A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara közleménye.** A kereskedelmi m. kir. miniszter úr f. évi február hó 6-án 6306. sz. alatt kelt leirata alapján a kamara az érdekeltek figyelmét felhívja a m. kir. technológiai iparmuzéumnak közleményeire, a melyeknek főcélja, hogy a közönséget a muzeum működéséről tájékoztassák. Attekintést nyújtának az intézet közvetítésén utján adott szakvéleményekről és szak-tanácsokról, valamint a végzett műszaki vizsgálatokról és hogy a szakközönségnek figyelmét különösen a csak idegenlensen és eladás céljából kiállított tárgyakra felhívják. A muzeumnak ezen közleményeit az iparegyesületek, ipartestületek, valamint egyéb a muzeum működése iránt érdeklődő testületek, intézetek, hatóságok és azon magánosok kapják meg, a kik a muzeum igazgatóságát ezíránt megkeresik.

— **Draga konyha a patika volt eddig a panasz.** Hogy a patika oltósabb legyen, a helyigminiszter új győgszerárjygezeket dolgoztatott ki, mely jelenleg sajtó alatt van és valószínűleg csak március hó végén fog életbe lépni. Az új szabályzat szerint a győgszerék ára az eddiginél körülbelül 13 százalékkal lesz oltósabb.

— **Újítás az ujoncozásnál.** Sok baja volt ugy tavasz táján a községi előjáróságoknak, a kik olykor több napot is elveszítettek a sorozások alkalmával. Eddig ugyanis a katonaköteleseket a korosztályok sorrendjében vezették a bizottság elé, a mi persze lassan ment. Ezen segít most a honvédelmi miniszter egyik rendeletével, a melyben kimondja, hogy a véd-köteleseket ezután községi, esetleg körjgyőzségi csoportok szerint kell megvizsgálni. Így aztán a

közsegeknek mind a három korosztálya egy napon áll a sorozó bizottság elé.

— **Az 1896. évi ezredéves orsz. kiállítás pozsonyi kerületi bizottságának közleménye.** Miatan a kiállítási szabályzat értelmében a kiállított tárgyaknak tőzkar elleni biztosítása a kiállító terhére a kiállítási igazgatóság által eszközözölletik. Felhívjuk ezennel a kerület összes kiállítóit, a kik tárgyaikat tőzkar elleni biztosítátni kívánják hogy a kiállításra küldendő tárgyakhoz csatolandó és részükre a kiállítási igazgatóság által megküldött »árjegyzékek» okvetlenül nyilatkoznai szükségesnek az irant, vajjon mely összeg erejéig kívánják tárgyaikat tőzkar elleni biztosítani. Ezen nyilatkozat meg azok részéről is szükséges, a kik már esetleg a bejelentési ívük 6-ik rovatában annak idején a biztosítási összeget bejelentették. A biztosítási díjtelét a biztosítási összeg 3/4 százalékkban fog megállapítani. Figyelmeztetjük a tisztelt kiállítókat, hogy az esetben, ha a szóban forgó nyilatkozatot nem fogják rávezetni az árjegyzékre, a kiállítás igazgatósága a biztosítás alapjául a bejelentési ívek 6-ik rovatában jelzett összeget fogja venni, ha pedig a kiállító annak idején ezen rovatot nem töltöttek ki, úgy tárgyaik nem biztosítottaknak fognak tekintetni.

— **A panszlávok agitációja ellen.** A »F. M. K. E.» igazgatósága memorandumot intézett Bánffy Dezso báró miniszterelnökhez, mely ismerteti a panszláv törekvések veszedelmét voltát. Rámutat arra, hogy a nagy Szlavia fanatikus apostolai idegen pénzre és idegen biztatásra támaszkodva, örült politikai rög-esszme által sarkalva, folytonosan tartó izgatást visznek véghez a Felvidéken; a nép tudatlansága folytán tetszős ideakkal hallozzák be a társadalmat; a tömeg ingerültségét felkeltik és ébren tartják; az egyházi, közigazdasági, sőt utóbb a politikai élet minden alkotásában és nyilvánulásában a hamis ürügyek tüzes jgyzavait dobják szét, melyek hatása alatt aztán fanatikus gyűlölet fakad s a magyar állam törvényes rendje ellen alatomosan haragra fegyverkezik. Rámutat a tót dalárdák- és tőltözölgyesületek titkos célzataira, a tót pénzintézetekre, melyek hazaifalján izgatás vezetésé mellett nem egyebek, mint a panszlavizmus agentúrái, melyekben pártfogást nyar minden magyarelles vállalkozás. A többi közt kiemeli a memorandum a panszláv sajtó lelketlen izgatásait is, s kimutatja, hogy az a sajtó nyíltan és fennen hirdeti romboló tanait. Azt kéri legvégül a miniszterelnököt, hogy a panszláv agitáció megfékezése s az e térer tapasztalható visszaélések megtorlása végett köztörvényeink minden szigorú alkalmazása, másrészt az egyesületi vagy nemzeti missziójának megköze-lítésére való törekvésben erkölcsi és anyagi támogatásban részesítse.

— **A pénzügyminiszter törvényjavaslatot nyújt** be a képviselőházhoz a vidéki városokban való új építkezések nyújtandó adókedvezményekről. A törvényjavaslat a vidéki városok különböző kategóriáihoz képest fokozatokat alapít meg a nyújtandó kedvezményekre nézve s főlhatalmazza a miniszter nagyobb építkezéseknél eme fokozatok határain túlmenő kedvezmények engedélyezésére is.

— **Kitiltott könyv.** A Szalva Karoly kiadásában Rozsahegyen megjelenő »Történelmi könyvtár» első füzeteiként közrebojsajtott »Dejepis Slovakov» című Sasinek Ferenc által írt könyvet a vallás és közokt. m. kir. miniszter Magyarország összes tanintézetéből és az ifjúsági könyvtárakból kitiltotta.

— **A kölcsönös biztosítás kudarcra.** Mi mindent nem hordanak manapság össze a kölcsönös biztosítás üdvös és oltós voltáról Követkekre menne ez, ha könyvekbe gyűjtenék sőt még ezekbe sem férne bele minden dícséret. S míg a kölcsönöségi forma dícsőseget zengik, nem mulasztják el rárontani a részvénytársaságokra sem, melyek, természetesen, biztosítótjaira veres verejéket hízának nagyra. És ennek dacára, oylan keserves tapasztalatokat, mint a kölcsönös biztosítók, a részvénytársaságoknál soha sem tettek a felek. Legújabb adalék erre nézve a berlini »Germania» kölcsönös jgybiztosítótársaság esete. E társaság már a múlt évi augusztusban 300% díjtanfizetést követelt be feleitől s miután ezzel sem tudta szükségleteit fedezni, most újabb 500% utánfizetést ró ki ugyanazokra a szerencsétlen felekre, vagyis a társaság biztosítótjaira nyolczszáz százalékos díj utánfizetést tartoznak eszközözni egyetlen egy évben. Természetes, hogy a legszegényebb, legtudatlanabb osztály körében hódít leginkább a kölcsönöségi forma, mert a képtelen igéreteknek, amelyekkel az ezeket propagáló előallanak, a naiv lelkek adnak leghamarabb hitelt, míg a műveltebb, újságolvasó elem tudja, hogy a »kölcsönös»-ök meg ott is, hol több szakértelemmel és több pénzzel dolgoznak, egyre-másra a feleket sújtó katasztrófákról lesznek hűrhedekek. Így nem régebben az »Ausztria» osztrák kölcsönös szörnyű botrányával voltak tele a lapok, most a »Germania» német kölcsönös ökoz megdöbbenést azzal, hogy feleitől 800%-os utánfizetést hajt be, vagyis tőlük egy évben nem kevesebb, mint nyolczszáz évi díjat számít a »Neisser Zeitung» írja neissai kerület egyetlen falujában 93 szegény parasztember az évi díjon felül több, mint 3000 márkára rugó összeget volt kénytelen a kölcsönös biztosító pénztárába egy estendő alatt befizetni.

— **A hét a következő kérdéssel fordul olvasóihoz:** Föltéve, hogy nálunk általános volna a szavazati jog; föltéve, hogy a képviselő választás listák alapján történnék; föltéve, hogy minden választó hét jelöltre szavazhatna, s föltéve végre, hogy a para-

mentet az a 450 férfi alkotná, a kikre a listák alapján a legtöbb szavazat esnék: ki az a hét jelenlegi képviselő, a kire ön rá szavazna? Kik azok, a kiket ön okvetlenül a parlamentben kívánna látni? Nem szükséges, hogy a hét férfi egyazon pártból tartozzék; a mi pártjainknak nincsenek fanatikusai, s ennél a képletbeli választásnál csak az egyéniség határoz, semmi egyéb. Ki az a hét férfi, a kiket ön, bármily szubjektív nézőpontból, a legméltóbbaknak vél arra, hogy az ország dolgaiat intézzék? Fölkerjük összes olvasóinkat (nemcsak az előfizetőinket), sziveskedjenek a kérdésünkre válaszolni. Tudakozódásunk eredményét március 29-iki számunkban adjuk közre.

»A Hét» szerkesztője VII. Erzsébet-körút 6. — **A fény árnyai.** Ez a cím illel meg a Benedek Elek Nemzeti Iskolája-nak újabb vállalkozását. Ez a derék tanügyi lap most nem elégszik meg azzal, ha a beteg magyar kultúrát szóval és szabad hanggal védi, képpel is illusztrálni óhajtja a szomorúan leírt igazságot: Azzal, az ezredé szegényére bemutatja Magyarország dűledező romlódozó iskolaépületeit, életveszélyes tanítói lakasait. Az eszme nem új, csak a kivitele szokatlan. De hat ez úgy látszik a munkamegosztás elven nyugszik. A Népművelő lapja ugyanis bemutatja a monumentális nagy alkotásokat s el is zengí hozzájuk a himnusz mindazokról, akik ezek felépülésén közre munkáltak. S a nagy közbűség a mig elragadhatatlan szemléli e szép épületeket, talán merőben megfélekedzene egy-egy dűledező viskórol, melyet iskolának gonyolnak a jámbor lelkek, de a szegény szülők nem tudják, mikor vesznek a korhadt gerendák alatt el gyermekeik s a tanító-családja sem sejtji, mikor úti agyon ez a kenyérkereső édes apát. A Nemzeti iskola tehát ezeket mutatja be olvasóink s ezek a rozoga pajták tünnek fel majd a fényes paloták mellett, mint a nagy fénynek sötét árnyai.

— **A legkiválóbb műnöcsü kerti és virág magvak Mauthner Ödön** (cs. és kir. udvari szállító) hírneves cégtől, kaphatók Lauer Jakab fűszerkereskedésében Turók-Szt.-Mártonban (a m. k. postahivatal állel-nében) Vidéki megrendelések a legpontosabban intéztetnek el.

— **Refakciák ügyében,** melyeket mikorpa, rizzskorpa, olajfogácsa, árpadara, kukoricadara, malomkonkoly, malata, csira és szarított moslék-küldeményeknek vasúton való elszállításán eseten nyújthatunk, sziveskedjék elszállítás előtt hozzánk fordulni. Schenker és társa, Budapest, Mérvégy-utca 2.

— **Az osztályorszárték mint iskola-alapító.** Budapestről írják lapunknak: Hogy a szerencse istennőnek szeszelyei mily kifürkészhetetlenek, eklátans példa Magyarországnak egy távolos falva: Kántor-János. Szatmármegyének egy egyszerű, patriarchiailisan berendezett, mitegy 1200 lelket számláló faluskája. Ezen helységbe néhány nap előtt oly tekintélyes pénzüsszeget érkezett be, mennyi az ottani postahivatalban talán meg soha sem fordult meg. Ezen aránylag óriási pénzüsszeget a Heintze Károly cég (Budapest, Servastia-ter 3.) küldötte és elképzelték, hogy az a ven postakocsi, mint a másfélóra utját az utolsó vasúti állomástól: Nyir-Batorról megtette, ilyen epedve meg sohasem várták. Az a pénzüsszeget, melylyel ez a postakocsi Kántor-Jánosba bedöcsögött, nem volt más, mint az osztályorszárték legutóbbi huzasan kisorsolt 60.000 koronás nyeregemény. Nerezett falunak egy 15 tagból álló társaság megbizta Csujta Imre postamestert, hogy költségükre Heintze Károlynál sorsjegyeket vásároljon. A postamester megrendelt egy huzadokba felszerelt I. osztályú egész sorsjegyet, melyekből a társaság mindegyike avtt egyet-egyét. Egy huzadot a postamester maga számára tartott meg, négy huzadot pedig mint az ottani református egyház gondnoká ezen hitközségnek aján-dékozott. A megrendelt sorsjegyet, melynek száma 22.656 volt, az osztályorszárték huzasan 60.000 koronás nyeregeménnyel kihuzták. Magától értődik, hogy az a nap, melyen a szerencse-hír a Kántor-Jánosiai tudomasára jutott, valódi örömmünneppé fejlődött. Hiszen ezen esemény nemcsak az ó igényletlen egyszerű élet-sorsukban jelent nagy változást, de most már egy régi hó óhajátusukat is megvalósíthatják t. i. az ugyan-csak tekintélyes összegben részesült hitközségnek iskolát emelhetnek. Így tehát az osztályorszárték ezáltal egy magatos kultur-cél: mozdított elő.

Irodalom.

— **A Zalay—Baróti fele millenariumi Magyar Történetnek** megjelenő 31-ik füzeteben befejeződik Hunyadi Matyas korának tárgyalása és megkezdődik a Jagellók kora. Az eleven tőlés és nagy szaktudással írt szöveget az érdekesnél érdekesebb képek egész sorozata illusztrálja. Mindenek előtt ott van Madrász Victor híres festményének, a ravatalon fekvő Hunyadi Lászlóknak reprodukciója, e mellé sorakoznak: Korvin Janos arc-képe, Miksa bevonulása a magyaroktól elhagyott Bácsbe, Szekesfehérvár ostroma, ama korból magyar cédexek és nyomtatványok hasonmásai, érmék, pénzék, névalírások stb. stb. »A Magyar Nemzet Történeté»-nek szerzős és kiadó valóban mindent elkövetnek, hogy a mi igazán méltó legyen az ezredéves ünnepehez. Még ez év folyamán be is fejezik alkotásukat, s akkor e Történet négy kötetre méltó büszkesége lesz a hazai irodalom. A Zalay—Baróti fele mi a kiadócégnél (Lampel R. Wodianer & Fiai, Andrássy út 21. sz. a.) rendelhető meg; egy füzet ára 30 kr.

